

POSUDEK

oponentky na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Jiřina Turjanská

Téma práce: Faktory ovlivňující dosažení středoškolského (vyššího) vzdělání u Romů

Autorka, Jiřina Turjanská, se ve své bakalářské práci zaměřuje na problematiku vzdělávání u populace romských žáků, resp. studentů středních škol. V případě romské menšiny není tato oblast dostatečně probádaná, mj. i proto, že se situace jejich členů liší generačně a regionálně a také z hlediska množství i míry kumulovaných psychosociálních a ekonomických rizik. Roli zde však hraje i kvalita a připravenost škol i erudice pedagogů. Na tyto, ale i na další okolnosti autorka ve své práci upozorňuje a podrobně je rozpracovává. Zvolené téma práce je tedy jednoznačně společensky aktuální a výzkum v dané oblasti žádoucí.

Bakalářská práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část sestává ze čtyř hlavních kapitol, v nichž se autorka zabývá problematikou romské kultury a jazyka, včetně dějinného kontextu, dále specifickými problémy současné situace i s ohledem na jejich podmínky vzdělávání v období covidu.

Předložená práce má dobrou jazykovou úroveň, je psána velmi čtivě, srozumitelně a přináší řadu nepřiliš známých údajů a souvislostí. Autorka čerpá z kvalitních odborných zdrojů (z monografií i časopiseckých statí). Určitý deficit představují pouze některé odkazy na internetové zdroje, které obsahově neodpovídají citační normě (např. pozn. 38 na s. 18), zatímco na jiných místech jsou uvedeny správně (např. s. 38). Informativní a čtenářsky cenné jsou také převzaté statistické údaje, prezentované v grafické podobě v teoretické části.

Praktická část logicky navazuje na teoretické kapitoly. Autorka v ní prezentuje výzkum zaměřující se na motivaci ke středoškolskému a vysokoškolskému studiu ve formě dotazníkového šetření, za jehož účelem oslovila romské žáky či absolventy středních škol (N=45). Takto získaná data doplnila i o několik rozhovorů s jejich rodiči za účelem vzájemného porovnání jejich postojů. Text je obohacený o ilustrativní přílohy, jedním z vyplněných dotazníků a přepsaným rozhovorem. V textu je však zřejmý zmatek v metodologické terminologii, autorka na některých místech uvádí informaci o formulované hypotéze, jinde píše o hypotézách a posléze formuluje „otázky“ a „další výzkumné otázky“. Tento nedostatek se promítá i do kapitoly *Diskuse*, která je spíše celkovým souhrnem empirických zjištění, bez explicitní návaznosti na jednotlivé otázky. Některé položky v dotazníku jsou také formulovány poněkud návodně (např. zda je pro rodinu respondenta vzdělání prioritou) a odpovědi na ně tak mohou mít nižší vypovídající hodnotu, na což nicméně sama autorka poukazuje v úvodních kapitolách praktické části. Autorka nepoužila žádnou z existujících metod pro analýzu dat, i když rozhovory s rodiči bylo možné i v takto malém množství analyzovat např. s využitím principů interpretativní fenomenologické analýzy.

Navzdory výše uvedeným metodologickým nedostatkům autorka dospívá k mnoha zajímavým a cenným poznatkům, z nichž některé poukazují na relativitu běžně zaužívaných

stereotypních představ o vztahu romských rodin ke vzdělání či k plánování budoucnosti. Tyto výsledky autorka shrnuje v diskusní části. V závěru bakalářské práce jsou empirické nálezy vztaženy do kontextu aktuálních problémů ve vzdělávání, které příslušníkům romské minority působí řadu nepříjemností a překážek. Zároveň jsou zde nastíněny i podněty pro zlepšení situace a k navázání na pozitivní trendy ve vzdělávání Romů z předcovidového období.

Závěr: Teoretická část předložené bakalářské práce je zpracována vysoce kvalitně a v širokém kontextu společensko-dějinných souvislostí zvolené problematiky. V empirické části autorka nashromáždila zajímavé a cenné poznatky a v obou částech prokazuje, že se ve sledované problematice orientuje vynikajícím způsobem. Výše uvedené připomínky se týkají především metodologického rámce. S ohledem na uvedené se při návrhu na hodnocení přikláním ke klasifikačnímu stupni **“velmi dobře”**.

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 3. 1. 2022